

HELSINGIN YLIOPISTON YRITYSYHTEISTYÖN EETTISET PERIAATTEET

Helsingin yliopistossa tehdään kansainvälisesti merkittävää tutkimusta, jonka avulla olemme ratkaisemassa maailmanlaajuisia haasteita. Yhteistyö yritysten ja muiden kumppaneiden kanssa on Helsingin yliopistolle tärkeää ja haluamme tuoda tutkimustulokset ja yliopistosta valmistuneiden osaamisen parhaalla tavalla yhteiskunnan käyttöön. Yritysten ja muiden kumppaneiden kanssa tehtävä monenlainen yhteistyö tukee yliopiston tehtäviä: tutkimusta, opetusta ja yhteiskunnallista vuorovaikutusta.

Yritysyhteistyöllä tarkoitetaan näissä periaatteissa yritysten kanssa sopimukseen perustuvaa tutkimus- opetus- tai muuta yhteistyötä, johon liittyy sopimus ja/tai sopimukseen perustuva vastine. Yritysyhteistyötä kehitetään jatkuvasti vuorovaikutuksessa kumppaneiden kanssa Helsingin yliopiston yritysyhteistyön eettisten periaatteiden mukaisesti.¹

Lait ja normit ohjaavat yritysyhteistyötä

Helsingin yliopiston toiminta perustuu yliopiston arvoihin – totuuteen, vapauteen, sivistykseen ja yhteisöllisyyteen –, yliopiston ja yliopiston rahastojen johtosääntöihin, strategiaan, toimintaohjeisiin ja eettisiin ohjeisiin sekä voimassa olevaan lainsäädäntöön. Yritysyhteistyössä yliopisto noudattaa myös yleisesti hyväksytyjä tutkimuseettisiä periaatteita sekä esimerkiksi EU:n asetusta kaksikäyttötuotteista ja sen perusteella annettuja ohjeita ja määräyksiä. Yliopisto on sitoutunut noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjetta Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen.

Helsingin yliopiston yritysyhteistyön eettisiä periaatteita noudatetaan kaikessa yliopiston yritysyhteistyössä, ja yliopiston ja yliopiston rahastojen työntekijät ja luottamushenkilöt toimivat periaatteiden mukaisesti. Ohjeistus koskee myös tilanteita, joissa yliopistoyhteisön jäsen toimii yksityishenkilönä mutta tosiasiallisesti perustuen hänen asemaansa yliopistossa.² Yliopisto kunnioittaa toiminnassaan yhteistyötahoja ja näiden edustajia sekä rehellisyyden, vastuullisuuden, luottamuksen sekä kaikkien osapuolten arvostamisen periaatteita.

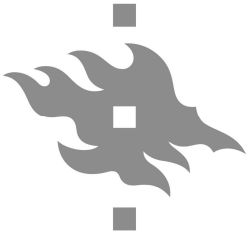
Sopimukseen perustuva yritysyhteistyö edistää yhteisesti tärkeitä tavoitteita

Yliopiston yritysyhteistyö perustuu yliopiston strategian toteuttamiseen ja arvojen edistämiseen yhteistyössä yliopiston kumppaneiden kanssa. Lakien, arvojen ja normien ohella yliopiston toimintaa ohjaa tavoite kestävydestä ja vastuullisuudesta. Yliopisto selvittää kumppaneidensa toiminnan yhteensovittamista yliopiston toiminnan lähtökohtiin yhteistyökohtaisesti kulloinkin saatavilla olevista tiedoista.³

¹ Helsingin yliopiston yritysyhteistyön periaatteita on mahdollista soveltaa myös Helsingin yliopiston sopimukseen perustuvaan yhteistyöhön esimerkiksi järjestöjen, säätiöiden tai julkisten organisaatioiden kanssa tilanteissa, joissa yhteistyö on luonteeltaan näissä periaatteissa kuvatun mukaista. Tässä tarkoitettuja yhteistyön muotoja voivat olla esimerkiksi erilaiset tutkimusyhteistyön muodot, tilaustutkimus, konsultointi tai sponsorointi, yhteiskehittäminen tai esimerkiksi tutkimus- ja muu yhteistyö isommissa tutkimuskonsortioissa. Hankintoja ja lahjoittamista käsitellään erillään tässä tarkoitettua yritysyhteistyöstä, ja niitä säätelevät niitä koskevat periaatteet, lainsäädäntö ja normisto. Yliopisto ottaa vastaan taloudellista tai muuta etua oman vaikutusvaltansa käyttämiseksi kolmansiin osapuoliin vain perustehtäviensä, tutkimuksen, opetuksen ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen, toteuttamiseksi. Periaatteet on tarkoitettu koko yliopistoyhteisölle, kumppaneille ja yliopiston toiminnasta kiinnostuneille mukaan lukien media ja viranomaiset.

² Yliopiston henkilöstö välttää toiminnassa henkilökohtaisia ja ammatillisia väärinkäytöksiä eikä henkilöstö tavoittele toiminnalla henkilökohtaisia etuja käyttämällä hyväksi asemaansa tai yliopistolle kuuluvaa omaisuutta, tietoa tai liiketoiminnan mahdollisuuksia. Yliopiston henkilöstö ilmoittaa todellisista tai mahdollisista eturistiriidoista tai sidonnaisuuksista, jotka liittyvät esimerkiksi yhteistyöhön tai tiedon ja teknologian siirtoon henkilökunnan omistamien yritysten kanssa, neuvotteluihin tilankäytöstä tai hankintapäätöksiin sellaisten tahojen kanssa, joihin henkilökunnalla on taloudellisia siteitä.

³ Yliopisto selvittää yhteensovittamista yliopiston käytössä olevien tietolähteiden sekä yritysyhteistyökumppaneilta saatavilla olevin tiedoin.

Yhteistyötä koskevat sopimukset sekä mahdollisen ulkopuolisen rahoittajan rahoitusehdot määrittelevät yritysten kanssa tehtävän yhteistyön sisällön lainsäädännön ja yllä mainittujen yleisesti hyväksytyjen tutkimuseettisten periaatteiden mukaisesti. Vastikkeellisessa markkinahintaisessa toimeksiantotutkimuksessa tai konsultoinnissa tilaaja määrittää yhdessä yliopiston kanssa tutkimuksen tavoitteet ja saa omistusoikeuden tai muun määritellyn oikeuden tutkimuksen tuloksiin. Koska yliopisto ei saa käyttää valtion budjettirahoitusta tai muuta julkista rahaa yritysten tukemiseen, yritys ei voi saada yksinoikeuksia yhteistyössä tehtävään ja julkisilla varoilla edes osittain rahoitetun tutkimuksen tuloksiin: tällaisessa tutkimuksessa tulokset julkaistaan ja hyödynnetään rahoitusehtojen sekä yliopiston periaatteiden mukaisesti. Yliopisto ja/tai yliopiston tutkijat ja muu henkilöstö ovat mukana myös erilaisissa suuremmissa tutkimus- ja muun yhteistyön konsortioissa, joiden toimintaa sääntelevät konsortioiden sopimukset. Muita esimerkkejä erilaisista sopimuksiin perustuvista yritys-yhteistyön muodoista ovat yhteistutkimus, jossa yliopisto saa käyttöönsä yritys-yhteistyökumppanin dataa, yhteistutkimus, jossa yritys ja yliopisto maksavat kulut ja omistavat siten myös tulokset yhdessä sekä kongressi-, tavara- tai palvelusponsorointi. Yritysten kanssa tehdään myös esimerkiksi erilaisia yhteiskehittämiseen perustuvia yhteistyöhankkeita, joiden osalta käytännöistä sovitaan yhdessä, opetusyhteistyötä, kuten erilaisia haastepohjaisia projektikursseja, sekä opintojen eri vaiheisiin liittyvää opinnäyteyhteistyötä.⁴

Yliopisto kertoo yritys-yhteistyöstä yliopiston viestinnässä sekä osana kirjanpitoa sekä toiminnan ja talouden raportointia yritys-yhteistyökumppanin kanssa sovitulla tavalla.⁵ Yliopiston toiminnan avoimuuden kannalta on tärkeää, että yliopisto voi kertoa viestinnässään erilaisista yritys-yhteistyömuodoista ja -kumppanuuksista kumppanin kanssa sovitulla tavalla.

Autonomia, kestävyys ja vastuullisuus ohjaavat yliopiston yritys-yhteistyötä

Helsingin yliopisto tekee monenlaista yhteistyötä kumppaneidensa kanssa ja yhteistyö voi siten vaikuttaa myös tutkimukseen, opetukseen tai julkaisuihin yritys-yhteistyökumppanin kanssa sovitulla tavalla siten, että yhteistyötä ohjaavat yliopiston strategia, arvot ja muu eettisten ohjeiden kokonaisuus.⁶ Yliopisto tekee kuitenkin aina itsenäisesti sellaiset yritys-yhteistyöhön liittyvät päätökset, jotka koskevat tutkimuksen tai opintojen toteuttamista tai opiskeluun, tutkimukseen tai työsuhteisiin liittyviä henkilövalintoja, arvosanoja tai muita akateemista menestystä. Yritys-yhteistyökumppanuus ei anna neuvottelu- eikä muuta etua suhteessa yliopiston toimintoihin, ja yliopisto noudattaa toiminnassa lahjonnanvastaisia periaatteitaan.

Lainsäädäntö, arvot ja yliopiston strategian määrittelemät kestävyys ja vastuullisuus sekä ihmisen ja muun luonnon arvon kunnioittaminen ohjaavat kaikkea yliopiston toimintaa. Yritys-yhteistyön osalta tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että yliopisto ei tee yhteistyötä yritysten kanssa, joiden toiminta perustuu tiedossa olevaan laittomaan toimintaan; tai yliopisto ei tee sellaista yhteistyötä, jonka tarkoitus vaarantaa yliopiston autonomian, riippumattomuuden tai maineen tai jonka tarkoitus on ristiriidassa yliopiston arvojen kanssa; tai jonka tarkoitus voi vaarantaa yliopiston toiminnan eettistä, ekologista, taloudellista tai sosiaalista kestävyttä kokonaistilanne huolellisuusvelvoitteen mukaisesti arvioiden.

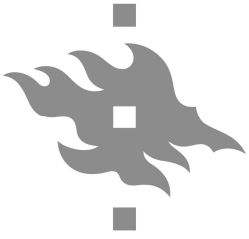
Toteuttaakseen eettisiä periaatteitaan yliopisto arvioi yritys-yhteistyön mahdollisuuksia ja aloittamista tapauskohtaisesti varmistaakseen esimerkiksi riippumattomuutensa sekä arvojensa mukaisen, vastuullisuuden ja kestävyden huomioivan kumppanuuden yritysten kanssa.⁷ Yliopisto selvittää yritys-yhteistyökumppaneidensa taustat huolellisesti ja riittävän kattavasti suhteessa yhteistyöhön huolellisuusvelvoitetta noudattaen. Yliopisto voi tehdä yritys-yhteistyötä myös sellaisten kumppaneiden kanssa, joiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä yliopisto tekee huolellisuusvelvoitteen mukaisen arvion. Esimerkkejä arvioitavista tilanteista:

⁴ Projektikursseilla opiskelijoilla on immateriaalioikeus omiin tuotoksiinsa, mutta yliopisto toimii kurssien järjestäjänä ja sopijaosapuolena suhteessa yritys-kumppaneihin. Opiskelijoiden lopputyöt kuten pro gradu –tutkielmat ja väitöskirjat, ovat julkisia. Helsingin yliopiston nimen ja logon käytöstä on annettu erillinen ohje, joka sääntelee ehdot yliopiston nimen ja logon käytöstä.

⁵ Yliopisto luovuttaa saamiaan tietoja ulkopuolisille lainsäädännön edellyttämiin tarkoituksiin tai jos siitä on sovittu yhteistyökumppanin kanssa, esimerkiksi julkisuuslain vaatimukset (laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta [1999/621](#)) tai kumppanin kanssa sovittu viestintä.

⁶ Esimerkiksi Helsingin yliopiston tutkimuseettiset ohjeet, tässä asiakirjassa kerrotut yritys-yhteistyön eettiset periaatteet sekä valmistelussa oleva Helsingin yliopiston tutkimusdatapoliittikka sekä Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeiden kokonaisuus. Yliopiston oma eettisten ohjeiden kokonaisuus: <https://www.helsinki.fi/fi/tutustu-meihin/kestavyys-ja-vastuullisuus/eettinen-ohjeistus>.

⁷ Arviointi tehdään Helsingin yliopiston rehtorin päätöksen mukaisilla tavoilla, esimerkiksi osana eettisen asiantuntijaneuvoston työtä, minkä lisäksi yritys-yhteistyötä arvioidaan osana yliopiston johtamis- ja kirjanpitoikäytäntöjä sekä sisäisen tarkastuksen prosesseja.

- Yhteistyökumppanilla on yhteys toimintaan, joka on yliopiston näkemyksen mukaan tärkeä arvioida suhteessa yliopiston arvoihin tai suhteessa yliopiston maineeseen ja/tai näkemykseen sosiaalisesti, taloudellisesti tai ympäristön kannalta kestävästä ja vastuullisesta toiminnasta;⁸
- Yritys tai yrityksen edustaja on Helsingin yliopiston asiakas ja/tai palveluntuottaja (esimerkkeinä hankinnat tai ostopalvelut) tai yrityksellä tai yrityksen edustajalla on jokin muu sidonnaisuus Helsingin yliopistoon ja/tai yksikköön. Esimerkki tällaisesta sidonnaisuudesta on työ- tai opintosuhde. Yliopisto kannustaa henkilöstöään ja opiskelijoitaan edistämään tutkimusta myös yritystoiminnan kautta, mutta pitää tärkeänä kiinnittää huomioita eri roolien avoimeen ja esteellisyysasiat huomioivaan yhdistämiseen.⁹
- Yritysyhteistyökumppanuus on taloudelliselta arvoltaan erittäin merkittävä tai sen maksamiseen liittyy monimutkaisia taloudellisia järjestelyjä tai valuuttariski.
- Arviointi voidaan tehdä myös tilanteissa, joissa yliopisto saa tietoonsa oleellisesti alkuperäistä yritysyhteistyötilannetta muuttavia lisätietoja.

Yliopisto on luotettava yhteistyökumppani

Yliopiston yritysyhteistyössä noudatetaan tietosuojaa ja salassapitoa koskevia lakeja, säännöksiä ja määräyksiä. Yritysyhteistyöhön mahdollisesti liittyviä yksityishenkilöiden tietoja käsitellään EU:n tietosuojasuoja-asetuksen mukaisesti. Myös tutkimushankkeissa tutkittavista henkilöistä kerättävien tietojen osalta toimitaan tietosuojasäätöjen, muun lainsäädännön ja tutkittavien suostumusten mukaisesti.

Yliopisto kunnioittaa yrityssalaisuuksia ja luottamuksellisuutta kaikissa käydyissä keskusteluissa ja muussa yhteydenpidossa. Tietoja käsitellään luotettavissa ja tietoturvalisissä tietojärjestelmissä. Yliopisto tai sen henkilöstö luovuttaa tietoonsa saamiaan luottamuksellisia tietoja kolmansille osapuolille vain lainsäädännön edellyttämiin tarkoituksiin.¹⁰

Toimeksiantotutkimuksessa toimeksiantajan luottamukselliset tiedot pidetään luottamuksellisina yliopiston ja toimeksiantajan välisen sopimuksen mukaisesti. Tutkimustulosten julkaisemisesta sovitaan siten, että tulokset voidaan haluttaessa suojata teollisoikeudellisesti ja että luottamuksellinen tieto ei vaarannu.

Yliopisto selvittää eettistä arviointia vaativat kysymykset

Jokainen yliopistolainen vastaa näiden periaatteiden noudattamisesta omassa työssään. Periaatteiden toteutumista johdetaan osana yliopiston normaalia toiminnanohjausjärjestelmää, ja yliopiston sisäinen tarkastus voi tarvittaessa selvittää myös henkilökunnan toimintaa yritysyhteistyössä.

Yliopisto vie aina asianomaisille viranomaisille epäilykset kumppanuuteen tai sopimussyhteistyön liittyvästä rikollisesta tai muutoin laittomasta toiminnasta. Tällaisten epäilyjen sekä lahjonnanvastaisia periaatteita koskevien epäselvien tapausten ja loukkausepäilyjen selvittämistä johtaa hallintojohtaja, ja hyvän tieteellisen käytännön loukkaamista koskevien epäilyjen selvittämistä johtaa kansleri.

Yliopisto tekee yritysyhteistyöhön liittyvää arviointia huolellisuusvelvoitteidensa mukaisesti. Tilanteista, joissa yliopisto arvioi olevan mahdollisuuden ristiriitaan yhteistyökumppaneiden ja yliopiston strategian, arvojen tai muiden esimerkiksi kestäväyyteen ja vastuullisuuteen liittyvien toimintatapojen välillä, keskustellaan tarvittaessa Helsingin yliopiston eettisessä asiantuntijaneuvostossa. Neuvoston näkemystä käytetään arvioitaessa yritysyhteistyökumppanin ja yliopiston strategian, arvojen tai muun toiminnan yhteensovittamisen mahdollisuuksia.

---

⁸ Esimerkkejä ovat muun muassa yhteistyökumppanin tausta hauraassa, epävakassa tai epädemokraattisessa valtiossa, kumppanin yhteys kansainvälisten sanktioiden kohteena oleviin tahoihin, tai kumppanin toiminta teollisuudenalalla, jonka osalta yliopisto katsoo olevan tärkeää arvioida kumppanin ja yhteistyön tarkoituksen suhdetta yliopiston arvoihin sekä kestäväyyteen ja vastuullisuuteen. Yliopisto voi arvioida yritysyhteistyön mahdollisuuksia tarvittaessa tapauskohtaisesti esimerkiksi osana yliopiston eettisen asiantuntijaneuvoston toimintaa

⁹ Muita esimerkkejä ovat esimerkiksi yhteistyökumppanin edustaja toiminta yliopiston toimielimissä, kumppanin lähipiirin työ- tai opintosuhde Helsingin yliopistoon ja/tai yhteistyötä tekemään yksikköön tai kumppanin edustaja tai tämän lähipiiriin kuuluva on hakenut opiskelu- tai työpaikkaa kyseisestä yksiköstä.

¹⁰ Esimerkiksi laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (1999/621).